

THE RELATIONSHIP BETWEEN MIDDLE SCHOOL TEACHERS' PARTICIPATION IN SCHOOL DECISION- MAKING AND THEIR LEVELS OF SUBJECTIVE WELL- BEING

Şebnem DORUKOĞLU* Nuri AKGÜN** Gülden DEMİR***

* Milli Eğitim Bakanlığı, sebnemdorukoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6782-2656

**Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü/Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, nuriakgun@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3225-6193

*** Milli Eğitim Bakanlığı, gulden_gs_1983@hotmail.com, ORCID: 0009-0009-2665-9472

Received Date: 10.09.2023 Revised Date: 13.10.2023 Accepted Date: 03.11.2023

Copyright © 2023 Şebnem DORUKOĞLU, Nuri AKGÜN, Gülden DEMİR. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

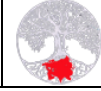
The aim of this research is to determine middle school teachers' opinions regarding their participation in school decision-making and its relationship with their subjective well-being levels, as well as to ascertain whether a significant correlation exists between these variables. The research was designed following a relational survey model. The study sample consisted of 405 teachers serving in public middle schools in the Esenyurt District of Istanbul during the 2019-2020 academic year. Data for the research were collected using a Personal Information Form, a Decision-Making Participation Scale, and a Teacher Subjective Well-Being Scale. Quantitative analysis methods were employed to evaluate the research data. The research findings indicate that teachers' participation in school decision-making is "sometimes," while their overall scores for subjective well-being are "frequent." Moreover, a moderate, positive, and significant relationship between teachers' participation in school decision-making and their levels of subjective well-being ($r=0.554$; $p=0.000$) has been established. It was also concluded that as teachers' participation in decision-making increases, their subjective well-being shows a positive and significant rise. Additionally, teachers' participation in school decision-making was found to explain 30.7% of the variation in their subjective well-being levels, predicting it in a positive and significant manner ($R^2=0.307$; $p=0.000$).

Keywords: Participation in Decision-Making, Middle School, Subjective Well-Being

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN OKUL YÖNETİMİNDE KARARLARA KATILIMLARI İLE ÖZNEL İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

ÖZET

Çalışmamızın amacı, ortaokulda çalışan öğretmenlerin okul yönetiminin kararlarına katılımlarıyla öznel iyi oluş düzeyleriyle ilgili görüşlerini saptamak ve söz konusu değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını belirlemektir. Çalışma ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın örneklemini 2019 – 2020 eğitim öğretim döneminde İstanbul ili Esenyurt İlçesi'ndeki resmi ortaokullarda görevli olan 405 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu, Kararlara Katılma Ölçeği ve Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma verileri nicel analiz yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin okul yönetimi tarafından alınan kararlara katılımı "bazen", öznel iyi oluş toplam puanlarıysa "sık sık" olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin okul yönetiminin aldığı kararlara katılımlarıyla öznel iyi oluş seviyeleri arasında orta seviyede, olumlu yönde ve anlamlı ilişkinin bulunduğu ($r=0,554$; $p=0,000$); öğretmenlerin kararlara katılım seviyeleri arttığında öznel iyi

oluşlarının da olumlu ve anlamlı bir biçimde arttığı sonucu elde edilmiştir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin okul yönetiminin aldığı kararlara katılımının öznel iyi oluş seviyelerini %30,7 düzeyinde açıkladığı, olumlu yönlü ve anlamlı olarak yordadığı saptanmıştır ($R^2=0,307$; $p=0,000$).

Anahtar Kelimeler: Kararlara Katılım, Ortaokul, Öznel İyi Oluş

1. GİRİŞ

Örgütler, yönetimde bir araya gelen ve ortak bir amaca yönelik iş birliği içinde çalışan üyelere oluşur. Bu iş birliği içinde yönetimde karar alan yöneticiler ile iş görenler arasındaki ilişki ve özellikle karar alma yöntemleri ayrı bir önem arz eder (Çelikten, 2001: 12). Örgütsel kararlar bazı faaliyetler sonucu oluşan davranışlardır. Bundan dolayı karar verme prosesi; bir problemin ortaya çıkmasından çözümüne kadar olan tüm süreci kapsayan ve sonuçta karar verme (veya vermeme) olarak sonuçlanan bir süreçtir (Aksay & Ural, 2008: 434). Başaran'a (2000: 51) göre kararlara katılma, iş görenin kendisiyle ilgili idari kararların verilmesinde, problemlerin çözümlenmesinde aktif görev almayı problem çözücü üye şeklinde çalışmayı içermektedir. Davis'e (1982: 184) göre de kararlara katılma, bireyleri kendisini grubun amaçları için katkı vermeye ve onlar için sorumluluklar paylaşmak için cesaretlendiren, bir grup ortamında zihinsel ve duygusal şekilde olmalıdır.

Eğitim hizmeti veren örgütler olarak okulların hem gelecek nesilleri hem de toplumu şekillendirdiği aşikardır. Bu anlamda hayati öneme sahip bu kurumların yönetimi en az kendileri kadar kritiktir. Öğretmenler, ortak kararları alan, karar verme sorumluluklarıyla neticelerini paylaşan eğitim kurumlarına daha çok sadakat göstermektedirler (Kılınç, 2013: 12). Öğretmenlerin eğitimsel ve idari anlamlarda karar alma proseslerine dahil olması eğitim atmosferinin demokratikleşmesini sağladığı gibi iş tatminleriyle verimliliğini de arttırmaktadır (Aldemir, 1996: 3-6). Bu nedenle, 1930'lardan itibaren eğitim yönetiminde karara katılma yönetim kuramcıları tarafından savunula gelmiştir. Söz konusu savunmanın özünde, katılmalı kararların daha geçerli ve uygulanabilirlik ihtimalinin daha fazla olacağı düşüncesi bulunmaktadır (Alıç, 1996: 173-182).

Aynı zamanda yönetime katılma, çalışanların güdülenmesi açısından da gereklidir (Eren, 2001: 401). Çolakkadıoğlu'na (2013: 387) göre, kişinin kendisini gerçekleştirebilmesiyle hayatından doyum alması için aktif kararlar alabilmesi lazımdır. Tüm bireylerin karar almasını gerekli kılan pek çok şey olabilir. Söz konusu kararlar ne kadar farklı olsa da içeriği müşterektir. Bu ortak yapı, kişinin kararıyla ilgilidir. Kişi alternatiflerini belirlemesinin ardından kendini istediği sonuçlara götüreceği neticeyi başarı ile belirler ise hayat tatmini artacaktır. Kişinin hayatında başarılı olmasının başka bir yolu da istediği neticeyi alabilecek alternatifleri ötekilerden ayırt etme yeteneğidir. Aktif kararlar veremeyen bireylerin hayatlarında olumsuz tecrübeler yaşama olasılığı daha çoktur.

Pashiardis (1994: 14), "Karar Almada Öğretmen Katılımı" isimli çalışmasında, öğretmenlerin karar alma prosesinde etkin rol aldıkları zaman, eğitim kurumunun toplam başarısının arttığını ifade etmektedir. Bunun yanı sıra karar alma prosesinde öğretmenlerin etkin katılımı ile bütün sistemden faydalanılacağı ifade edilmektedir. Takmaz (2009: 97), öğretmenlerin, kararlara katılması ile kurumsal iletişim algıları arasındaki ilişkileri ele alan

araştırmasında, öğretmenlerin kararlara katılımının artması ile kurumsal iletişim algılarının da arttığını ifade etmiştir.

Öznel iyi oluş bireyin dünyaya, yaşama pozitif bir perspektifle bakması ile alakalıdır. Bu perspektif bireyden bireye değişse de bireyler yaşamlarını duyuşsal ve zihinsel bakımdan farklı açılardan yargılarla ulaştıkları sonuçlar çerçevesinde kendilerini iyi veya kötü hissetmektedir. Diener (2000: 34-43) bireylerin söz konusu yargılarda bulunurken bazı konulara değindiklerini ifade etmiştir. Bunlar yaşamdan almış oldukları doyum duygusu “evlilik, bunalım, anksiyete ve olumlu duygu durumları”dır. Diener bunları da 3 değişik gruba ayırmıştır. İlkinde faziletle kutsal duygular bulunmaktadır. Söz konusu duygular bireyin kendi durumlarından farklı, dış etkilerle ve öğretiler ile ilgili bir durumdur. İkinci grupta bireylerin bireysel hayatlarıyla ilgili yargılamaları vardır. Üçüncü gruptaysa anlık durumların ne şekilde hissedildiğiyle ilgilidir. Öznel iyi oluş, kişinin kendiyile hayatını ne şekilde değerlendirdiği ile alakalıdır ve söz konusu değerlendirmeler duyuşsal ve zihinsel içeriklidir (Çivitci, 2007: 51-60). Farklı bir deyişle mutluluğun bireysel bir değer olduğu ve kişinin ne kadar mutlu olduğuna sadece kendinin karar verebileceğini kabul etmesi “öznel iyi oluş” kavramıyla ilgilidir (Türkdoğan, 2010: 52).

2. YÖNTEM

Çalışma ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkeni öznel iyi oluşken, bağımsız değişken kararlara katılmadır.

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Çalışmamızın amacı, ortaokulda çalışan öğretmenlerin okul idaresinde kararlara katılımlarıyla öznel iyi oluş seviyelerine dair görüşlerini saptamak ve söz konusu değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını belirlemektir. Bu temel amaca ulaşabilmek üzere aşağıda yer alan sorulara cevaplanmaya çalışılmıştır:

Ortaokulda çalışan öğretmenlerin okul yönetiminin kararlara katılımlarıyla öznel iyi oluşları hangi düzeydedir?

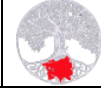
Ortaokulda çalışan öğretmenlerin okul yönetiminin kararlara katılımlarıyla öznel iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

Ortaokulda çalışan öğretmenlerin okul yönetiminin kararlara katılmaları, öznel iyi oluş düzeylerini anlamlı şekilde yordamakta mıdır?

Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim döneminde İstanbul ili Esenyurt ilçesindeki 36 resmi ortaokuldaki görevli toplam 2.246 öğretmen oluşturmaktadır (İstanbul MEM, 2020). Araştırmanın evrenini teşkil edecek olan öğretmenleri temsil etmesi için örneklemin büyüklüğü, %95 güven düzeyiyle %5 kabul edilebilir hata düzeyi için 328 şeklinde hesaplanmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014: 85).

Araştırmada tesadüfi örnekleme metotlarında, basit tesadüfi örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Söz konusu örnekleme metodunda evrende bulunan bütün birimlerin

örneğe seçilmek üzere eşit ve bağımsız bir şansı vardır (Büyüköztürk vd., 2009). Bu yolla, toplam 405 öğretmene ulaşılmıştır. Çalışmaya dahil olan öğretmenlerin 229'u kadındır (%56,5), 176'sı erkektir (%43,5). Bunun yanı sıra, 134 öğretmen (%33,1) 23-28 yaşında, 189 öğretmen (%46,7) 29-36 yaş aralığında, 82 öğretmen (%20,12) 37 ve üzeri yaşındadır (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ve Yaş Dağılımı

	f	%
Cinsiyet		
Kadın	229	56,5
Erkek	176	43,5
Yaş Aralığı		
23-28	134	33,1
29-36	189	46,7
37 ve üzeri	82	20,2
Toplam	405	100,0

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Çalışmadan gereken verilere ulaşmak üzere “Kişisel Bilgi Formu, Kararlara Katılma Ölçeği ve Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu'nda öğretmenlerin yaş ile cinsiyet dağılımlarını saptamak için araştırmacının hazırladığı iki soru yer almıştır.

Kararlara Katılma Ölçeği

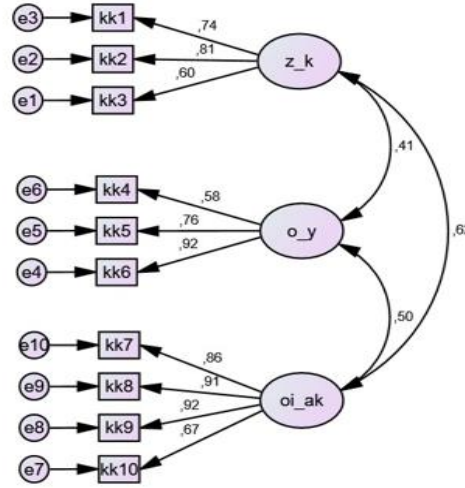
Kararlara Katılma Ölçeği, Alanoğlu ve Demirtaş'ın (2019) yapmış oldukları araştırmadan alınmıştır. Ölçek 10 maddeyle 3 alt boyuttan müteşekkildir. Bunlar “zümre kararları boyutu (3 madde), okul yönetimi boyutu (3 madde), öğrenci işleri ve akademik başarı boyutudur (4 madde).” Ters madde bulunmayan ölçek sıklık ifade eden 5'li Likert tipinde derecelendirilmektedir (1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Çoğunlukla, 5=Her zaman). Ölçeğin açıkladığı toplam varyansın %72,73 olduğu belirtilmiştir.

Bu araştırmada Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve Cronbach Alpha Güvenirlik Analizi yapılarak ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik düzeyleri değerlendirilmiştir. Bu analizler sonucunda, öncelikle 10 maddelik ölçeğin, birinci düzey 3 faktörlü yapısını doğrulamak için AMOS programı kullanılıp doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Dataların normal dağılım göstermesinden dolayı Maximum Likelihood hesaplama metodu tercih edilmiştir. DFA neticesinde, ulaşılan uyum iyiliği değerlerinin ($\chi^2[N=405]= 96,273$; $p<.05$; $\chi^2/sd=3,009$; $RMSEA=.071$; $CFI=.97$; $GFI=.96$) literatürde benimsenen eşik değerler içerisinde olması, 3 faktörlü yaklaşımın veriyle uyumlu ve kabul edilebilir

olduğunu, ölçeğin 3 faktörlü yapısının doğrulandığını ortaya koymuştur (Gürbüz ve Şahin, 2018). DFA diyagramı Şekil 1’dedir.

Ayrıca yapılan Cronbach Alpha güvenilirlik analizinin sonucunda ölçeğin genel olarak güvenilirliği $\alpha=0,871$, Zümre Kararları boyutu güvenilirliği $\alpha=0,742$, Okul Yönetimi boyutu güvenilirliği $\alpha=0,778$ ve Öğrenci İşleri ve Akademik Kararlar boyutu güvenilirliği $\alpha=0,901$ şeklinde tespit edilmiştir. Güvenirlik değerleri 0,70-0,90 değerleri arasında değişmektedir. Alanyazına göre ölçeğin güvenilirliği iyi düzeydedir (Özdamar, 2002).

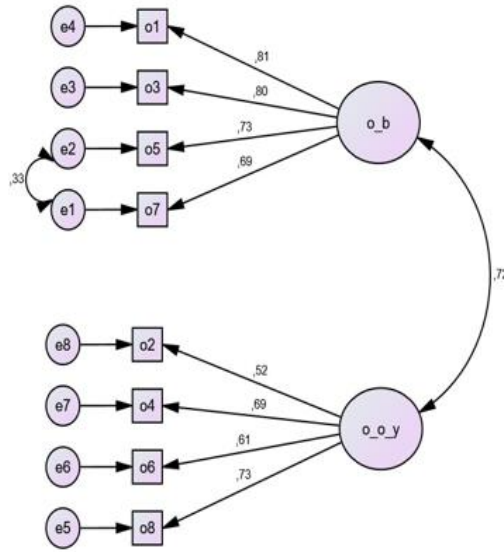
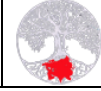

Şekil 1. Kararlara Katılma Ölçeğinin Birinci Düzey DFA Diyagramı

Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği

Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği, öğretmenlerin belli görevlerle ilgili olarak öznel iyi oluşlarını ölçmek için Renshaw, Long ve Cook’un (2015) geliştirdiği bir ölçme vasıtasıdır. Ölçek, Ergün ve Sezgin-Nartgün (2017) Türk kültürüne uyarlamıştır. Ölçek 8 maddeliktir ve 2 alt boyuttan müteşekkildir. Söz konusu alt boyutlar Okul Bağlılığıyla (1, 3, 5 ve 7 numaralı maddeler) Öğretim Yeterliği (2, 4, 6 ve 8 numaralı maddeler) olarak adlandırılmıştır. Alınan puanın artması öznel iyi oluşun da arttığını göstermektedir. Ters madde bulunmayan ölçek, sıklık ifade eden 4’lü Likert tipinde derecelendirilir (1= Neredeyse hiçbir zaman, 2=Bazen, 3=Sık sık, 4=Neredeyse her zaman).

Bu araştırmada DFA ve Cronbach Alpha Güvenirlik Analizi yapılarak ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik düzeyleri değerlendirilmiştir. Öncelikle, ölçeğin birinci düzey 2 faktörlü yapısını doğrulamak için AMOS programı kullanılıp DFA gerçekleştirilmiştir. Dataların normal dağılım göstermesinden dolayı Maximum Likelihood hesaplama metodu tercih edilmiştir. DFA neticesinde, sağlanan uyum iyiliği değerlerinin ($\chi^2[N=405]=58,486$; $p<.05$; $\chi^2/sd=3,249$; RMSEA=.075; CFI=.97; GFI=.97) literatürde benimsenen eşik değerler içerisinde olması, 2 faktörlü yaklaşımın veriyle uyumlu ve kabul edilebilir olduğunu, ölçeğin 2 faktörlü yapısının doğrulandığını ortaya koymaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2018). DFA diyagramı Şekil 2’dedir.

Şekil 2. Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeğinin Birinci Düzey DFA Diyagramı

Ayrıca yapılan Cronbach Alpha güvenilirlik analizinin neticesinde ölçeğin genel olarak güvenilirliği $\alpha=0,850$, Okul Bağlılığı boyutu güvenilirliği $\alpha=0,854$ ve Öğretim Yeterliği boyutu güvenilirliği $\alpha=0,734$ olarak tespit edilmiştir. Güvenirlik değerleri 0,70-0,90 değerleri arasında değişmektedir. Alanyazına göre ölçeğin güvenilirliği iyi düzeydedir (Özdamar, 2002).

Araştırma verileri nicel analiz yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin Öznel İyi Oluş Ölçeği ile alt boyutlarından, Kararlara Katılım Ölçeği ile alt boyutlarından almış oldukları puanların; cinsiyetle yaş değişkenleri çerçevesinde farklılığa sahip olup olmadığını tespit etmek üzere t testi ile tek yönlü ANOVA testi tercih edilmiştir. Bunun aynı sıra karara katılmayla öznel iyi oluşla ilgili olarak Pearson Momentler Çarpım Korelasyon katsayısından faydalanılmıştır. Korelasyon katsayılarının yorumu, Dancey ve Reidy'in (2017: 182) belirlediği aralıklar dikkate alınıp gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılara göre katsayı aralıkları 0,10-0,30 düşük, 0,31-0,60 orta ve 0,61-0,90 yüksek ilişkiyi ortaya koymaktadır. Kararlara katılmanın öznel iyi oluşu yordamasıyla ilgili regresyon analizinden faydalanılmıştır. Manidarlıklar 0,05 düzeyinde sınanmıştır ve bulgular çalışmanın amaçları bağlamında sunulmuştur.

Normal dağılımın olup olmadığına çarpıklık ile basıklık değerleri dikkate alınarak karar verilmiştir. Bu çerçevede, "karara katılma toplam (çarpıklık-,079; basıklık -,187), karar boyutu (çarpıklık -,422; basıklık-,541), yönetim boyutu (çarpıklık ,800; basıklık -,129), akademik boyutu (çarpıklık -,655; basıklık ,061), okul bağlılığı (çarpıklık -,391; basıklık -,603), öğretim yeterliği (çarpıklık -,196; basıklık -,603), iyi oluş toplam (çarpıklık -,197; basıklık -,685)" için sağlanan çarpıklıkla basıklık değerlerinin 2/+2 aralığında olduğu görülmüştür. Dolayısı ile araştırmanın verilerinin normal dağıldığı belirlenmiştir (George ve Mallery, 2010).

Uygulama Süreci

Araştırmada kullanılan Öğretmen Öznel İyi Oluş ölçeği ve Kararlara Katılma ölçekleri uygulanmadan önce etik kurul kararı ayrıca ölçeğin uygulanacağı İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ilgili departmanından gereken kanuni izinler alınmıştır. Katılımcılarla ilgili kuruma araştırmadan sağlanacak verilerin çalışma haricinde hiçbir yerde kullanılmayacağını garantisi verilmiştir ve ortaokul öğretmenleri çalışmaya gönüllü katılım esası çerçevesinde dahil edilmiştir. Araştırmada gereken verilere ulaşmak üzere “Kişisel Bilgi Formu” “Kararlara Katılma Ölçeği” ile “Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği” tercih edilmiştir.

3. BULGULAR

Öğretmenlerin Kararlara Katılım Düzeylerine ve Öznel İyi Oluşlarına Ait Tanımlayıcı Bulgular

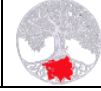
Bu bölümde öncelikle “Ortaokul öğretmenlerinin okul yönetiminde kararlara katılımları ve öznel iyi oluşları hangi düzeydedir?” sorusuna ilişkin aritmetik tanımlayıcı bulguları Tablo 2’dedir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Kararlara Katılım ve Öznel İyi Oluş Düzeylerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

	n	Min	Maks	Ort.	s
Zümre Kararları	405	1,00	5,00	3,59	1,00
Okul Yönetimi	405	1,00	5,00	2,15	1,06
Akademik Başarı	405	1,00	5,00	3,64	1,00
Kararlara Katılma Toplam	405	1,00	5,00	3,19	0,82
Okul Bağlılığı	405	1,00	4,00	3,01	,73
Öğretim Yeterliği	405	2,00	4,00	3,29	,49
Öznel İyi Oluş Toplam	405	1,63	4,00	3,15	,54

Tablo 2 incelendiği zaman, zümre kararlarıyla öğrenci işleri – akademik başarı vb. öğretmenlerin daha ziyade kendilerine yakın ve öğretimle ilgili algılamış oldukları hususlarda kararlara katılımının yüksek; okul yönetimi boyutu vb. kendilerinden daha uzak düşündükleriyle idari olarak algıladıkları kararlara daha az katıldıkları biçiminde yorumlanabilir.

Ayrıca, öğretmenlerin öznel iyi oluş ölçeği, okul bağlılığı görüşleriyle ilgili puan ortalaması 3,01 (sık sık), öğretim yeterliği puan ortalaması 3,29 (neredeyse her zaman) ile ölçek toplam puanı açısından genellikle öznel iyi oluş puan ortalaması 3,15 (sık sık) şeklinde tespit edilmiştir. Bu da öğretmenlerin kendilerini orta seviyede bir öznel iyi oluş algısı içinde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Ayrıca öğretmenlerin, öznel iyi oluş algısında öğretim yeterliğini, okul bağlılığına nazaran daha kritik gördükleri belirlenmiştir.

Kararlara Katılma ile Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişki

Bu bölümde “Ortaokul öğretmenlerinin okul yönetiminde karara katılmaları ile öznel iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yönelik analizler yapılmıştır, bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Karara Katılma Puanları ile Öznel İyi Oluş Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Öznel İyi Oluş		
		Okul Bağlılığı	Öğretim Yeterliği	Toplam
Zümre Kararları	r	,363***	,313***	,387***
	p	,000	,000	,000
	N	405	405	405
Okul Yönetimi	r	,400***	,336***	,422***
	p	,000	,000	,000
	N	405	405	405
Kararlara Katılma	r	,520***	,359***	,514***
	p	,000	,000	,000
	N	405	405	405
Öğrenci İşleri-Akademik Başarı	r	,540***	,418***	,554***
	p	,000	,000	,000
	N	405	405	405
Toplam	r	,540***	,418***	,554***
	p	,000	,000	,000
	N	405	405	405

*p<.05; **p<.01; ***p<.001

Tablo 3’te verilen bulgular aşağıda maddeler halinde değerlendirilmiştir:

Karara katılma ölçeği zümre kararları alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği okul bağlılığı alt boyut puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu saptanmıştır ($r=,363$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin zümre kararlarına katılma oranı arttığında okula bağlılığı da artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılım ölçeği zümre kararları alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği öğretim yeterliği alt boyut puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu saptanmıştır ($r=,313$; $p<.05$). Bu da öğretmenlerin zümre kararlarına katılım oranı arttığında öğretim yeterliliği de artmaktadır biçiminde izah edilebilir.

Karara katılım ölçeği zümre kararları alt boyut puanları alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu saptanmıştır ($r=,387$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin zümre kararlarına katılım oranı arttığında öznel iyi oluş seviyeleri de artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılım ölçeği okul yönetimi alt boyut puanlarıyla öznel iyi olma ölçeği okul bağlılığı alt boyut puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu saptanmıştır ($r=,400$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin okul yönetimi boyutunda

kararlara katılıma oranı arttıkça okula bağlılık düzeyleri de artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılma ölçeği okul yönetimi alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği öğretim yeterliği alt boyut puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu ifade edilmiştir ($r=,336$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin okul yönetimi boyutunda kararlara katılıma oranı arttıkça öğretim yeterliliği de artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılma ölçeği okul yönetimi alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu görülmüştür ($r=,422$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin okul yönetimi boyutunda kararlara katılma oranı arttıkça öznel iyi oluş düzeyleri de artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılma ölçeği öğrenci işleri-akademik başarı alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği okul bağlılığı alt boyut puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu anlaşılmıştır ($r=,520$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin öğrenci işleri-akademik başarı kararlarına katılma oranı arttıkça okul bağlılığı da artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

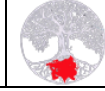
Karara katılma ölçeği öğrenci işleri-akademik başarı alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği öğretim yeterliği alt boyut puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu görülmüştür ($r=,359$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin öğrenci işleri-akademik başarı kararlarına katılma oranı arttıkça öğretim yeterliliği de artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılım ölçeği öğrenci işleri-akademik başarı alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu görülmüştür ($r=,514$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin öğrenci işleri akademik başarı kararlarına katılma oranı arttığında öznel iyi oluş seviyeleri de artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılım ölçeği toplam puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği okul bağlılığı alt boyut puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu görülmüştür ($r=,540$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin karara katılma oranı arttıkça okul bağlılığı da artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılım ölçeği toplam puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği öğretim yeterliği alt boyut puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu görülmüştür ($r=,418$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin karara katılma oranı arttıkça öğretim yeterliği de artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Karara katılım ölçeği toplam puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu görülmüştür ($r=,554$; $p<.05$). Bu da “öğretmenlerin karara katılma oranı arttıkça öznel iyi oluş düzeyleri de artmaktadır” biçiminde izah edilebilir.

Kararlara Katılmanın Okul Bağlılığını Yordama Durumu

Tablo 4'te karara katılma alt boyut ve toplam puanlarıyla okul bağlılığı puanları arasında gerçekleştirilen regresyon analizinin neticeleri verilmiştir.

Tablo 4. Karara Katılma Alt Boyut ve Toplam Puanları ile Okul Bağlılığı Puanları Arasında Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı D.	Bağımsız D.	b	S.H.	β	t	p
	(Sabit)	1,482	0,129		11,454	0,000
Okul Bağlılığı	ZK	0,067	0,036	0,091	1,834	0,067
	OY	0,119	0,033	0,175	3,598	0,000
	Öİ-AB	0,282	0,038	0,387	7,414	0,000
R=0,552; R ² =0,305; F(3, 403)= 58,558; p=0,000						
	(Sabit)	1,488	0,122		12,216	0,000
Okul Bağlılığı	KK-Top	0,478	0,037	0,540	12,884	0,000
R=0,540; R ² =0,292; F(3, 403)= 166,009; p=0,000						

ZK: Zümre Kararları Boyutu; OY: Okul Yönetimi Boyutu; Öİ-AB: Öğrenci İşleri-Akademik Başarı Kararı; KK-Top: Karara Katılma Toplam.

Tablo 4'te görüldüğü üzere Okul Yönetimi boyutu ($\beta=,175$; $t=3,598$; $p<0.05$) ve Öğrenci İşleri-Akademik Başarı Kararı boyutu ($\beta=,387$; $t=7,414$; $p<0.05$) Okul Bağlılığının olumlu ve anlamlı yordayıcıları olarak tespit edilmiştir. İki boyut bir arada Okul Bağlılığı boyutundaki varyansın %30,5'ini izah etmektedir ($R=,552$; $R^2=,305$). Söz konusu bulguların tersine Zümre Kararları boyutu ($\beta=,091$; $t=1,834$; $p>0.05$), Okul Bağlılığını anlamlı olarak yordayan değişken değildir. Bunun yanı sıra, Karara Katılma Ölçeği toplam puanlarının Okul Bağlılığı puanlarını olumlu ve anlamlı şekilde yordadığı saptanmıştır ($\beta=,540$; $t=12,884$; $p<0.05$). Karara Katılma, Okul Bağlılığında gerçekleşen varyansın %29,2'sini izah etmektedir ($R=,540$; $R^2=,292$).

Kararlara Katılmanın Öğretim Yeterliğini Yordama Durumu

Tablo 5'te karara katılma alt boyut ve toplam puanlarıyla öğretim yeterliği puanları arasında gerçekleştirilen regresyon analizinin neticeleri verilmiştir.

Tablo 5. Karara Katılma Alt Boyut ve Toplam Puanları ile Öğretim Yeterliği Puanları Arasında Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı D.	Bağımsız D.	b	S.H.	β	t	p
	(Sabit)	2,519	0,094		26,827	0,000
Öğretim Yeterliği	ZK	0,066	0,026	0,136	2,513	0,012
	OY	0,084	0,024	0,185	3,500	0,001
	Öİ-AB	0,096	0,028	0,197	3,468	0,001
R=0,419; R ² =0,176; F(3, 403)= 28,460; p=0,000						
Öğretim Yeterliği	(Sabit)	2,503	0,088		28,580	0,000
	KK-Top	0,246	0,027	0,418	9,248	0,000
R=0,418; R ² =0,175; F(3, 403)= 85,518; p=0,000						

ZK: Zümre Kararları Boyutu; OY: Okul Yönetimi Boyutu; Öİ-AB: Öğrenci İşleri-Akademik Başarı Kararı; KK-Top: Karara Katılma Toplam.

Tablo 5'te görüldüğü üzere Zümre Kararları boyutu ($\beta=,136$; $t=2,513$; $p<0.05$), Okul Yönetimi boyutu ($\beta=,185$; $t=3,500$; $p<0.05$) ile Öğrenci İşleri-Akademik Başarı Kararı boyutu puanlarının ($\beta=,197$; $t=3,468$; $p<0.05$), Öğretim Yeterliği puanlarını olumlu ve anlamlı şekilde yordayan değişkenlerdir. Üç boyut bir arada Öğretim Yeterliği boyutundaki varyansın %17,6'sını izah etmektedir ($R=,419$; $R^2=,176$). Bunun yanı sıra, Karara Katılma Ölçeği toplam puanlarının Öğretim Yeterliği puanlarını olumlu ve anlamlı şekilde yordadığı saptanmıştır ($\beta=,418$; $t=12, 9,248$; $p<0.05$). Karara Katılma, Öğretim Yeterliğindeki varyansın %17,5'ini izah etmektedir ($R=,418$; $R^2=,175$).

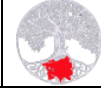
Kararlara Katılmanın Öznel İyi Oluşu Yordama Durumu

Tablo 6'da karara katılma alt boyut ve toplam puanlarıyla öznel iyi oluş puanları arasında gerçekleştirilen regresyon analizinin neticeleri verilmiştir.

Tablo 6. Karara Katılma Alt Boyut ve Toplam Puanları ile Öznel İyi Oluş Puanları Arasında Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı D.	Bağımsız D.	b	S.H.	β	t	p
	(Sabit)	2,001	0,095		21,063	0,000
Öznel İyi Oluş	ZK	0,066	0,027	0,123	2,492	0,013
	OY	0,102	0,024	0,202	4,181	0,000
	Öİ-AB	0,189	0,028	0,351	6,765	0,000
R=0,560; R ² =0,313; F(3, 403)= 61,030; p=0,000						
Öznel İyi Oluş	(Sabit)	1,995	0,089		22,430	0,000
	KK-Top	0,362	0,027	0,554	13,372	0,000
R=0,554; R ² =0,307; F(3, 403)= 178,815; p=0,000						

ZK: Zümre Kararları Boyutu; OY: Okul Yönetimi Boyutu; Öİ-AB: Öğrenci İşleri-Akademik Başarı Kararı; KK-Top: Karara Katılma Toplam.

Tablo 6’da görüldüğü üzere, Zümre Kararları ($\beta=,123$; $t=2,492$; $p<0.05$), Okul Yönetimi ($\beta=,202$; $t=4,181$; $p<0.05$) ile Öğrenci İşleri-Akademik Başarı Kararı boyutlarının puanları ($\beta=,351$; $t=6,765$; $p<0.05$), Öznel İyi Oluş Ölçeği toplam puanlarını olumlu ve anlamlı şekilde yordamaktadır. Üç boyut bir arada Öznel İyi Oluş Ölçeği toplam puanlarındaki varyansın %31,3’ünü izah etmektedir ($R=,560$; $R^2=,313$). Bunun yanı sıra, Karara Katılma Ölçeği toplam puanlarının Öznel İyi Oluş Ölçeği toplam puanlarını olumlu ve anlamlı şekilde yordadığı saptanmıştır. Karara Katılma, Öznel İyi Oluş toplam puanlarındaki değişimin %30,7’sini izah etmektedir ($R=,554$; $R^2=0,307$).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin okul yönetiminin kararlarına katılımlarıyla alakalı toplamda görüşlerinin “Bazen” seviyesinde olduğu; öğretmenlerin en çok öğrenci işleri-akademik başarı boyutuyla zümre kararları boyutunda “Çoğunlukla” karara katıldıkları, en düşük düzeydeyse okul yönetimi kararlarına “Nadiren” katıldıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu da, zümre kararlarıyla öğrenci işleri – akademik başarı vb. öğretmenlerin daha çok kendilerine yakın ve öğretime dönük algıladıkları konularda kararlara katılımlarının yüksek; okul yönetimi boyutu vb. kendilerinden daha uzak düşündükleri ve idari olarak algıladıkları kararlaraysa daha az katıldıkları biçiminde açıklanabilir. Söz konusu bulgu Özdoğru’nun (2012) “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Karara Katılma Durumları ve İstekleri İle İş Motivasyonları Arasındaki İlişki” isimli master tez çalışmasıyla Baştan’ın (2014) “Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Okullarda Alınan Kararlara Katılma Durumları ve Kocaeli-Körfez İlçesi Örneği” isimli çalışmasının neticelerinden elde ettiği bulgularla tutarlılık göstermektedir ve okul yönetimi boyutuyla ilgili olarak öğretmenlerin kararlarda yeteri kadar bulunmadığını göstermesi bakımından önemlidir.

Çalışmaya dahil olan öğretmenlerin öznel iyi oluşlarıyla alakalı görüşlerinin toplamda ve okul bağlılığı boyutunda görüşlerinin “Sık sık” seviyesinde olduğu, öğretim yeterliği boyutunda ise “Neredeyse her zaman “ sonucuna ulaşılmıştır. Bu da öğretmenlerin kendilerini orta seviyede bir öznel iyi oluş algısı içinde olduğu biçiminde izah edilebilir. Ayrıca öğretmenlerin, öznel iyi oluş algısında öğretim yeterliğini, okul bağlılığına nazaran daha önemli gördüklerini göstermektedir. Çalışmaya dahil olan öğretmenlerin okul yönetiminin kararlarına katılmayla öznel iyi oluş seviyeleri arasındaki ilişki seviyesine göre; karara katılma ölçeği zümre kararları alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği okul bağlılığı, öğretim yeterliği alt boyutlarıyla öznel iyi oluş toplam puanları arasında orta seviyede, olumlu yönden anlamlı ilişkinin bulunduğu görülmüştür. Bu da öğretmenlerin zümre kararlarına katıldıkça okula bağlılığı, öğretim yeterliği ve öznel iyi oluş durumlarının da arttığını göstermektedir.

Karara katılma ölçeği okul yönetimi alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği okul bağlılığı, öğretim yeterliği alt boyutlarıyla öznel iyi oluş toplam puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu saptanmıştır. Bu da öğretmenlerin okul yönetimi boyutunda karara katılımları arttığında okula bağlılığı, öğretim yeterliği ve

öznel iyi oluş durumlarının da arttığını göstermektedir. Karara katılma ölçeği öğrenci işleri-akademik başarı alt boyut puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği okul bağlılığı, öğretim yeterliği alt boyutlarıyla öznel iyi oluş toplam puanları arasında orta seviyede, olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu görülmüştür. Bu da öğretmenlerin öğrenci işleriyle akademik başarı boyutlarında karara katılımları arttıkça okula bağlılığı, öğretim yeterliği ve öznel iyi oluş durumlarının da arttığını göstermektedir.

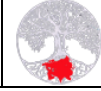
Karara katılma ölçeği toplam puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği okul bağlılığı ve öğretim yeterliği alt boyut puanları arasında orta seviyede ve olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu bulunmuştur. Bu durum öğretmenlerin okulda karara katılımları arttıkça okula bağlılıkları ve öğretim yeterliklerinin de arttığını göstermektedir. Karara katılma ölçeği toplam puanlarıyla öznel iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında orta seviyede ve olumlu yönde anlamlı ilişkinin bulunduğu bulunmuştur. Bu durum öğretmenlerin okul yönetiminde karara katılımı arttıkça öznel iyi oluş düzeylerinin de arttığını göstermektedir.

Ayrıca çalışmaya dahil olan öğretmenlerin okul yönetimiyle öğrenci işleri-akademik başarı kararı alt boyutu puanlarının okul bağlılıklarını olumlu ve anlamlı şekilde yordadığı neticesine ulaşılmıştır. İki boyutun bir arada Okul Bağlılığı puanlarındaki varyansın %30,5'ini izah ettiği anlaşılmıştır. Söz konusu neticenin tersine öğretmenlerin zümre kararlarına katılımının, okul bağlılıklarını anlamlı şekilde yordamadığı saptanmıştır. Benzer biçimde öğretmenlerin zümre kararları, okul yönetimiyle öğrenci işleri akademik başarı kararı puanlarının öğretim yeterliliklerini olumlu ve anlamlı şekilde yordayan değişkenler olduğu ve üç boyutun bir arada öğretim yeterliği boyutundaki varyansın %17,6'sını izah ettiği görülmüştür.

Öteki sonuçlar çerçevesinde öğretmenlerin okullarında zümrede alınan kararlara, okul yönetimi kararlarıyla öğrenci işleri-akademik başarı kararlarına katılımının öznel iyi oluşlarını anlamlı şekilde yordayan değişkenler olduğu, söz konusu üç değişkenin bir arada öznel iyi oluşlarındaki değişimin %31,3'ünü izah ettiği neticesine varılmıştır.

Ulaşılan bulgular bütünsel bir bakışla ele alınmıştı ve “öğretmenlerin karara katılımı, öznel iyi oluşlarını anlamlı olarak yordar mı?” sorusuna dönük analizler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu analizlerin neticesinde öğretmenlerin okul yönetiminin kararına katılımın öznel iyi oluş seviyelerini %30,7 oranında olumlu ve anlamlı şekilde yordadığı saptanmıştır. Yani “öğretmenlerin karara katılımı onların öznel iyi oluşunu etkiler” neticesi elde edilmiştir. söz konusu bulgu Yetimakman'ın (2018), “Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Karara Katılma Durumu ve Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri Arasındaki İlişki” isimli araştırması, Aksay'ın (2005), “Ortaöğretim Okullarında Karara Katılma ve Öğretmen Morali”yle alakalı araştırması, Kuku ve Taylor (2002) “Karar Almada Öğretmen Morali” isimindeki araştırmalarıyla tutarlılık arz etmektedir.

Yavuz (2001), demokratik yaklaşımları bulunan okulların karar verme prosesini, okulun bütün paydaşlarının okul politikasıyla yapılacak işleri etkileyebilme bakımından

benzer haklarının bulunduğu bir proses şeklinde görmektedir. Bu çalışmada öğretmenler kendi meslekleri ile alakalı olan ve öğretimi ilgilendiren konularla ilgili kararlara, okulun bilhassa yönetimle alakalı olan işleyiş boyutuyla ilgili kararlardan daha çok katıldıkları anlaşılmaktadır. Pek çok okulda öğretmenlerin, yönetimde alınmış olan kararlardan çok öğretimle alakalı kararlara katıldığı bilinir (Alanoğlu ve Demirtaş, 2019: 244-253).

Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin “en az” kararlara katılma alt boyutunda “okul yönetimiyle” ilgili kararlara katıldıkları görülmüştür. Bu durumda okul yöneticileri katılımcı yönetim anlayışını benimsemeli, okul yönetimi ile ilgili kararların alınma sürecinde öğretmenleri yer almaları konusunda teşvik etmeli, okullarda daha etkili kararlar alınabilmesine yönelik olarak, kimlerin hangi boyutlarda ve konularda kararlara katılacağı planlanmalıdır. Öğretmenlerin görevlerini yerine getirmelerini önlemeyecek biçimde, onların evvela ilgi duyacakları karar konularıyla uzmanlıklarını ilgilendiren karar konularına katılımlarına özen gösterilebilir. Katılımcı yönetimi kabul etmiş yöneticilerle öğretmenler yetiştirilmelidir, bu da yöneticilerle öğretmenlerin bu hususlarda verilecek hizmet içi eğitime verilecek önem ile söz konusu olabilir.

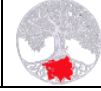
Bu çalışmada ortaokulda çalışan öğretmenlerin okul yönetiminin kararlarına katılımıyla öznel iyi oluşları arasındaki ilişki, nicel araştırma yöntemiyle belirlenmiştir. Başka bir çalışmada araştırmacı nitel araştırma yöntemi kullanarak öğretmenlerin hem algılarına göre hem de beklentilerine yönelik bir araştırma yapabilir. Bu çalışmada ortaokul öğretmenlerinin karara katılımları ile öznel iyi oluş düzeyleri ortaya konmuştur. İlkokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenler ile üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin de yönetime katılma ile öznel iyi oluş düzeylerinin ortaya konulduğu benzer bir araştırma başka evren ve örneklem gurubuyla yapılabilir. Öğretmenlerin yönetime katılımları ile öznel iyi oluşlarına ilişkin yöneticilerin algılarının ne düzeyde olduğu ile ilgili bir araştırma da ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite yöneticilerine yönelik uygulanabilir. Bu çalışmada öğretmenlerin “öznel iyi oluşları” okul yönetiminde karara katılımlarının ne düzeyde ilişkili olduğu araştırılmıştır. Başka bir çalışmada farklı değişkenler kullanılarak (iş doyumunu, motivasyon, performans, aidiyet duygusu, örgütsel bağlılık...) gibi öğretmenlerin öznel iyi oluşları araştırılabilir.

REFERENCES

- Aksay, O. (2005). Ortaöğretim Okullarında Karara Katılma ve Öğretmen Morali (Bolu İli Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Aksay, O. ve Ural, A. (2008). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Okulla İlgili Kararlara Katılımı, Türk eğitim Bilimleri Dergisi, 6(3), 433-460
- Alanoğlu, M. ve Demirtaş, Z. (2019). A Study on Developing Teacher Participation in Decision-Making Scale, International Online Journal of Educational Sciences, 11(2), 244-253.
- Aldemir, G. (1996). Öğretmenlerin okul yönetimine katılma düzeyleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. 3-6

- Alıç, M. (1996). İnsan ilişkileri yaklaşımının eğitim yönetimine etkisi. Eğitim Yönetimi, 2(2), 173–182.
- Başaran, İ. E. (2000). Örgütsel davranış: İnsanın üretim gücü. Ankara: Umut Yayınevi. 51
- Baştan, Ö. (2014). Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Okullarda Alınan Kararlara Katılma Durumları ve Kocaeli-Körfez İlçesi Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri (10. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Çelikten, M. (2001). Etkili okullarda karar süreci. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(11), 1-12.
- Çivitci, A. (2007). Çok boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. Eurasian Journal of Educational Research, 26, 51-60.
- Çolakkadıoğlu, O. (2013). Ergenlerde Karar Verme Ölçeğinin Ortaöğretim Öğrencileri İçin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(19), 387-403.
- Dancey, C. P., & Reidy, J. (2007). Statistics without maths for psychology (Seventh edition). New York: Pearson
- Davis, K. (1982). İşletmelerde insan davranışı: örgütsel davranış (Çev: Tomris Somay ve Diğerleri). İstanbul: İstanbul Matbaası.184
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness, and a proposal for a national index. American Psychologist, 55, 34-43.
- Ergün, E. ve Sezgin Nartgün, Ş. (2017). Öğretmen öznel iyi oluş ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Sakarya University Journal of Education, 7(2), 385-397.
- George, D., & Mallery, P. (2010). SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference (10. Ed.). GEN, Boston, MA: Pearson Education, Inc.
- Gürbüz, S. & Sahin, F. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri -Felsefe yöntem-analiz (5. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Kılınç, A. Ç. (2013). İlköğretim okullarında liderlik kapasitesinin belirlenmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.12
- Kuku, S. M. ve Taylor, J. W. (2002). Teacher participating in decision-making: A comparative study of school leader and teacher perceptions in North Phillipine.
- Özdamar, K. (2002). Paket programlarla istatistiksel veri analizi-1. 4. Baskı. E Kaan Kitabevi. Eskişehir
- Özdoğru, M. (2012). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Karara Katılma Durumları ve İstekleri ile İş Motivasyonları Arasındaki İlişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Pashiardis, P. (1994). Teacher participation in decision making. The international journal of educational management.14

- Renshaw, T. L., Long, A. C. ve Cook, C. R. (2015). Assessing adolescents' positive psychological functioning at school: Development and validation of the Student Subjective Wellbeing Questionnaire. *School psychology quarterly*, 30(4), 534.
- Takmaz, U. Ş. (2009). İlköğretim okullarında örgütsel iletişim düzeyi ile öğretmenlerin karara katılma davranışları arasında ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Türkdoğan, T. (2010). Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin öznel iyi oluş düzeyini yordamadaki rolü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Yavuz, Y. (2001). Lise Yöneticilerin ve öğretmenlerinin okulda yerinden yönetim ve merkezden yönetim yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin karar verme sürecine etkileri. İzmir: T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2014). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri (4. baskı). Ankara, Detay Yayıncılık.
- Yetimakman, F. (2018). Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin karara katılma durumu ve örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.